

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Булгакова Тетяна Вікторівна,
слухач 2 курсу магістратури
за спеціальністю «Державна служба»
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасної України. Це явище завдає шкоди функціонуванню державного апарату, руйнує суспільні цінності, дискредитує державу на світовому рівні, підриваючи її авторитет. Вона підриває віру суспільства у демократичність державних процесів, перешкоджає економічному розвитку країни та загрожує її належному функціонуванню. Високий рівень корумпованості в Україні визнаний політичним керівництвом, законодавчим органом, вітчизняними і зарубіжними дослідниками цієї проблеми.

Останнім часом помітний інтерес науковців до вивчення корупції як суспільного феномену та пошуку шляхів її подолання, відповідно зростає і кількість публікацій з цієї тематики. Серед вітчизняних учених дослідженням феномену корупції, осмисленням його як соціального, економічного, політичного та правового явища займаються О. Барановський, М. Буроменський, М. Мельник, М. Михальченко, Є. Невмержицький, Ф. Шульженко.

Метою статті є аналіз державної політики щодо розвитку антикорупційної політики держави та механізму її вдосконалення.

Із моменту проголошення незалежності України у сфері протидії корупції зроблено багато значних заходів шляхом створення антикорупційної правової бази — прийнято спеціальний антикорупційний закон «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 року № 3206-VI, який набрав чинності з 1

липня 2011 року та низку інших законодавчих актів антикорупційного спрямування.

З 1 липня 2011 року корупція - «використання особою, зазначеною в частині першій статті 4 цього Закону, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній в частині першій статті 4 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей» [1].

Аналіз нормативних актів, практики боротьби з корупцією свідчить, що основними причинами, які призводять існування корупції та знижують ефективність протидії цьому негативному явищу в Україні, є: поглиблення соціально-політичної та фінансово-економічної кризи в державі; взаємопроникнення влади й бізнесу; повільне реформування правоохоронних органів у цілому та тих служб, які зобов'язані вести боротьбу з корупцією; існування прогалин у законодавчому забезпеченні відповідальності за корупційні правопорушення, правовому регулюванні діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування у запобіганні корупції; низька ефективність юридичної відповідальності за вчинення корупційних діянь; низький контроль і нагляд за додержанням антикорупційного законодавства тощо [2].

Загальновідомим є той факт, що корупція стримує економічний розвиток країн та знижує якість життя їх громадян. Щодня мільйони людей у всьому світі стикаються з адміністративною корупцією під час взаємодії з органами, що надають державні послуги, і ця проблема стоїть особливо гостро. Найбільш проблемною характеристикою явища корупції стало те, що воно почало сприйматись на повсякденному рівні як суспільна норма. Корупція являє серйозну загрозу верховенству закону, демократії й правам людини, ускладнює

економічний розвиток і загрожує нормальному функціонуванню економіки. Це явище швидко пристосовується до нових умов, безупинно видозмінюється й удосконалюється [3].

Безперечно в наш час рівень правової культури і правосвідомості в Україні надзвичайно низький. Більшість громадян не знають правового механізму захисту своїх прав, а інша частина взагалі не обізнана з ними.

Проте, саме суспільство є істотним елементом в справі боротьби з корупцією, тому що воно, до певної міри, самостійно залучено в практику корупції. У той же час, його участь необхідна, тому що існує безліч ролей, які суспільство може відіграти більш ефективно, ніж будь-який інший інститут.

Мета полягає не лише в пробудженні правосвідомості суспільства, але в змінах, які спричинять таке пробудження.

Залучення громади до боротьби проти корупції є необхідним, в першу чергу через цей основоположний елемент: якщо корупція стала звичайним явищем в суспільстві, то велика частина його, більш за все, залучена в корумповані структури. Це призводить до необхідності того, щоб суспільні освітні програми, в найширшому розумінні, існували незалежно або включались в плани, що передбачають будь-які спроби боротьби з корупцією: суспільство повинне усвідомлювати свою власну роль в корупції і свою потенційну роль в боротьбі з цим явищем.

Антикорупційна освіта має стати невід'ємною частиною загальної середньої та вищої освіти і здійснюватися відповідно до програм спецкурсів, факультативів, гуртків, інтегрованих у програми із предметів суспільно-гуманітарного профілю, що вивчаються в навчальних закладах усіх типів і рівнів акредитації.

Недостатня правова обізнаність громадян досить часто є причиною порушень їхніх основних прав і свобод у повсякденному житті, серйозною перепорою реалізації ними конституційно закріплених норм. Таке становище зумовлює необхідність всебічного роз'яснення основ правових актів, утвердження їх у свідомості громадян, перетворення на переконання і втілення

в практику повсякденної поведінки.

Також для захищеності від корупційних впливів надзвичайно важливе значення має раціональність побудови системи публічної адміністрації, прозорість її діяльності, професійність та неупередженість публічної служби, підконтрольність публічної адміністрації.

Хотілося б наголосити на тому, що окремі антикорупційні заходи не вимагають законодавчих змін, а можуть бути впроваджені рішеннями керівників конкретних органів публічної адміністрації. Зокрема, це стосується мінімізації особистих контактів службовців з приватними особами, збільшення годин прийому громадян та боротьби з чергами або їх впорядкування, більшої прозорості в діяльності органів публічної інформації, посилення функції внутрішнього контролю тощо [3].

Єдиною метою зусиль у цьому напрямі є забезпечення дотримання прав і свобод громадян, якнайповнішої реалізації їхніх законних інтересів. Урешті-решт наш «споживач» державних послуг – це громадянин, конкретна людина. Єдиним чинником ефективності роботи у цьому випадку є те, наскільки ця людина задоволена виконанням зобов'язань, які бере на себе держава [4].

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновки, що дієва реалізація антикорупційної політики в державі можлива шляхом створення умов ефективного застосування положень нового антикорупційного законодавства. Орієнтиром в такій роботі має стати затвердження та успішна реалізація Національної антикорупційної стратегії держави та прийняття на її основі державної програми, які дадуть змогу знизити рівень корупції в Україні, підвищити рівень довіри населення до влади, збільшити рівень іноземних інвестицій в економіку держави.

Література:

1. Закон України "Про засади запобігання і протидії корупції" від 07.04.2011 р. № 3206-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>

2. Заброта Д.Г. Политическая воля к борьбе с коррупцией как составляющая государственной антикоррупционной политики: юридический аспект. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=18538&chapter=1>

3. Ковенко О. Ю. Прояви корупції у сфері надання адміністративних послуг / О. Ю. Ковенко // Людське середовище: сучасний стан і перспективи : матеріали всеукр. студ. наук. конф., м. Севастополь, 24 квіт. 2013 р. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; Севастоп. нац. техн. ун-т.; ред. Н. П. Стрежелецька. – Севастополь : СевНТУ, 2013 – 132 с.

4. Ткач В. Корупція серед державних службовців: реалії, шляхи подолання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://podil.kievcity.gov.ua/>

Науковий керівник: к.е.н., доц. Т. А. Власенко